

Gyógyszeres kezelés és sztóma

Háttér

A szájon át bevett gyógyszerek felszívódását több tényező is módosíthatja, különösen egy beavatkozáson átesett emésztőrendszer esetében. A gyógyszerek felszívódását legjobban valamely bélszakasz eltávolítása befolyásolhatja. Minél rövidebb a megmaradt bélszakasz, a gyógyszer felszívódása annál gátoltabb (Gwen B. Turnbull)

A tabletták felszívódása szempontjából a legfontosabb emésztőrendszeri rész a vékonybél, ezért annak megrövidítése esetén a legnagyobb a kockázat ahhoz, hogy a gyógyszer hatóanyaga nem a megfelelő mennyiségben szívódik fel. Ezért a vékonybélben, és a vastagbél kezdeti szakaszán kialakított sztómák esetén javasolt felülvizsgálni a gyógyszeres terápiát a fentiek figyelembevételével. (Saleh, A.)

Általános elvek

Annak érdekében, hogy ne legyenek problémák a gyógyszer felszívódásával, az alábbi általános elveket javasolt követni. Ileosztóma esetén javasolt a gyors felbomlást (oldódó tabletták) és felszívódást segítő gyógyszerforma használata. Folyadékok, zselatin kapszulák, és bevonat nélküli tabletták általában jobban és gyorsan felszívódnak. A bélben, elnyújtott felszívódással ható termékeket lehetőség szerint kerülni kell. A bevonattal rendelkező gyógyszereket a gyomor megvédése céljából találták ki úgy, hogy azok később a vékonybélben kezdjenek hatást kifejteni, ezért hatásuk egy megrövidített vékonybél esetén nem megfelelő.

Erwin-Tóth és a Doughty azt javasolja, hogy tanítsuk meg a betegeket, hogy értékelje a tablettákat otthon. Tegye a tablettát egy pohár vízbe, és figyelje meg, majd jegyezze fel az időt, ami alatt a tabletták elkezd feloldódni. Ha a tabletták 30 perc alatt feloldódnak, valószínűleg a megfelelően szívódik fel a sztómaviselő szervezetében is. A beteget arra is meg kell tanítani, hogy figyelje meg a székletet a zsák ürítésénél, illetve cseréjénél, és ha a gyógyszer maradványait megtalálja, akkor konzultáljon orvossal az egyéb lehetőségekről. (Gwen B. Turnbull)

Kábító fájdalomcsillapítók

Ezek közé a gyógyszerek közé tartoznak pl. a meperidin, hidromorfon, pentazocin, oxikodon, és a kodein tartalmú szerek. Ezek a gyógyszerek lassítják a perisztaltikát így székrekedést okozhatnak. Főleg a kolosztómásoknál fejtik ki a hatásukat, ezért használható lehet hasmenés kezelésére is.

Antibiotikumok

Az orális antibiotikumok megváltoztathatják a normál baktériumflórát. A széles spektrumú antibiotikumok, mint pl. az amoxicillin-trihidrát, cephalexin, trimetoprim- szulfametoxazol, és ciprofloxacin elpusztítják a baktériumokat, de kiirtják a normál flórát is. Ez vezethet hasmenéshez, amely elektrolit veszteséget és kiszáradás okozhat. Ezért javasolt antibiotikum kúra után probiotikumok (acidophilus) alkalmazása.

Antacidok

A savkötők hatása függ a savkötő és a sztóma típusától.

Antacidumok osztályozása:

1. Kalcium karbonát
2. Alumínium-hidroxid gél
3. Magnézium / alumínium-hidroxid kombinációk

Magyar Sztomaterápiás Nővérek Egyesülete

1115 Budapest, Bártfai u. 63. VIII/ 26

Adószám: 18240641-1-43

Számlaszám: OTP: 11711034-20856449

oldal 2 / 3

A kalcium-tartalmú savkötők székrekedést, a magnézium-tartalmú savkötők hasmenést okozhatnak, különösen az ileosztómaviselőknél. Az alumínium-hidroxid gél a kolosztómásoknál okozhat székrekedést.

Javasolt tehát a megfelelő antacidum kiválasztása a sztóma típusához.

Az aszpirin és a nem-szteroid gyulladáscsökkentő gyógyszerek

A gyulladáscsökkentő gyógyszerek a gyomornyálkahártya irritációját esetlegesen vérzését okozhatják. Ezért alkalmazásuk esetén javasolt a széklet megfigyelése, az okkult illetve a friss vérzés monitorizálása miatt.

Vízajtók

Ezeket a gyógyszereket széles körben alkalmazzák a magas vérnyomás kezelésére és pangásos szívelégtelenség csökkentésére. Kolosztómia esetén kevés mellékhatást észleltek. Urosztómásoknál azonban előfordulhat fokozott vizeletürítés, különösen a furosemid, és metolazone alkalmazásakor. Mivel a megnövekszik a vizeletmennyiség, a zsákot gyakrabban ki kell üríteni. Ileosztóma esetén a diuretikumokat óvatosan kell alkalmazni, mivel az elektrolitok és a folyadék egyensúly fenntartása nehéz, ezért a vízajtók kiszáradást okozhatnak.

Káliumpótlók

Ha valakinek vízajtót rendelnek, mellé alkalmaznak káliumot és a nátrium-kiegészítőket az elvesztett elektrolitok pótlására. A kálium kapható folyadék, por és tableta formájában. Tartós hatású készítmény pl. a Kálium-R ®. Célszerű elosztani a napi kálium bevittelt vagy tartós hatású készítmények alkalmazása javasolt. Az ileosztómák esetén a kálium úgynevezett ozmotikus hasmenést okozhat. Kerülni kell a kálium kapszulát, mert annak a kis granulátumai felszívódás és így hatás nélkül ürülnek ki még a kolosztóma esetében is. Jó káliumforrás a táplálékok közül a banán, a paradicsom, és a narancs.

Hasmenés elleni szerek

Amint említettük a narkotikumok (a kodein, stb) képesek lassítani a belek mozgását és így hasmenést okoznak. A leggyakrabban használt szerek a loperamid, és difenoxilát/ atropin - receptre kaphatók. Ezek a gyógyszerek, ha megfelelően használják biztonságosak és hatékonyak.

Hashajtók

Hashajtókat hatásuk szerint csoportosítjuk:

- A széklet tömegét növelő hashajtók (korpa, útifű-maghéj v. psyllium),
- csúsztató hashajtók (ásványi olaj),
- az ozmotikus szerek a vizet a belekbe hajtják (magnézium hidroxid, foszfor szóda)
- stimuláns hatású hashajtók (Cascara, Senna, és a ricinusolaj).

A hashajtókat az ileosztóma esetében óvatosan kell bánni, mert súlyos kiszáradást és elektrolit veszteséget okoz. Kolosztóma esetében is elővigyázatosan kell alkalmazni őket, bár inkább a stimulánsokat használhatjuk. A székletlágítók (Docusate nátrium) alkalmazása javasolt, a székrekedés enyhítésére. Mivel a hashajtókat gyakran használják vizsgálatok, illetve műtétek előtti előkészítésre, fontos, hogy a megfelelő szert alkalmazzuk a beteg sztóma típusának megfelelően.

Magyar Sztómaterápiás Nővérek Egyesülete

1115 Budapest, Bártfai u. 63. VIII/ 26

Adószám: 18240641-1-43

Számlaszám: OTP: 11711034-20856449

oldal 3 / 3

Forrás:

Saleh, A. BSc (Pharm.) D. RPh: Drug Therapy and the Compromised Bowel
<http://www.badgut.org/information-centre/drug-therapy-and-the-compromised-bowel-1.html> (First published in The Inside Tract® Newsletter Issues 128 & 129)

Gwen B. Turnbull, RN, BS, ET: The Issue of Oral Medications and a Fecal Ostomy Wed, 9/3/08 - 10:25am

Készítette: Orbán Andrea Sztómaterápeuta